سرلشکر باقری: ناجا با صبوری و اقتدار ناآرامی های اخیر را مدیریت کرد

فارس- سرلشکر محمدباقری، رئیس ستاد کل نیروهای مسلح با بیان این که «در آشوب های اخیر نیروی انتظامی موفق عمل و با متانت، صبوری و اقتدار موضوع را مدیریت کرد» افزود: دشمن در حوادث اخیر به دنبال «کشته سازی» و «تلفات» بود که ناجا توانست با صبر و تحمل موضوع را مدیریت و صف مردم را از اغتشاش گران جدا کند. در این ایام شاهد همکاری های بسیار خوبی بین نیروی انتظامی با سایر واحدهای امنیتی بودیم.

با مرور سخنان رهبر انقلاب پیش و پس از ناآرامی های اخیر بررسی شد

۵ عامل که در اتفاقات اخیر کشور تاثیرگذار بود

امید ادیب
info@khorasannews.com

ریشه اعتراضات غافلگیر کننده اخیر کجاست؟ چه سهمی از اتفاقات اخیر را می توان به ریشه های اقتصادی داد و چه درصدی به موضوعات و پدیده های سیاسی و حتی اقدامات خارجی بازمی گردد؟ شاید بعد از گذشت بیش از دو هفته از اعتراضات و در عین حال آشوب های اخیر که غبار موجود فرونشسته و صحنه وقایع تا حدی روشن شده، بتوان قضاوت دقیق تری درباره بسترها و ریشه های این اتفاقات پیدا کرد. برای این که مبدأ این تحولات بررسی شود چند راه وجود دارد که یکی از آن ها مراجعه به سخنرانی های مسئولان کشور قبل و بعد از حوادث اخیر است. برخی معتقدند اتفاقات اخیر کم و بیش توسط مسئولان قابل پیش بینی بوده و حداکثر در زمان تحقق آن اختلاف نظر بوده است. تا جایی که سخنگوی دستگاه قضا دو روز پیش به این نکته تصریح کرد.(۱) این نوشتار به جد معتقد است که رهبر انقلاب به عنوان یکی از تحلیل گران خبره کشور، طی سال های گذشته و در مناسبت های متعددی برخی زمینه های اتفاقات اخیر را تشریح کرده اند که اگر این بسترها در جای خود مورد توجه قرار می گرفت، شاید وقایع اخیر رخ نمی داد. در این گزارش ۵ عامل اتفاقات اخیر را بر اساس بیانات علنی رهبر انقلاب و اشاراتی که سایر مسئولان داشته اند، بررسی کرده ایم.

■ ۱. بعد امنیتی که از خارج از کشور هدایت می شود

با وجود همه زمینه های داخلی اتفاقات اخیر که در ادامه به آن اشاره می شود، هیچ کس نمی تواند منکر شود ردپای برخی جریانات خارجی در اتفاقات اخیر دیده می شود. اتفاقات تأسف باری مانند برخی شلیک های کور که در همان روزهای اولیه تجمعات دیده شد، فراتر از مشکلات اقتصادی یا حتی آشوب طلبی بود. شاید اگر در ماه های بعد برخی چهره های خارجی لب به خاطره گویی باز کنند، مشخص شود که بخشی از ریشه های اتفاقات اخیر در کجا بوده است. رهبر انقلاب در تحلیل این عامل معتقدند قضیه ۳ ضلع دارد؛ بعد طراحی، پشتیبانی مالی و اجرا. ایشان در بخشی از موضع گیری مشروح بعد از اتفاقات اخیر می فرمایند: «...نقشه مربوط به آمریکایی ها و صهیونیست هاست؛ نقشه را آن ها کشیدند. چند ماه هم هست دارند نقشه می کشند. این که "بیاییم از شهرهای کوچک شروع کنیم، [بعد] به طرف مرکز بیاییم و مردم را نسبت به مطالباتشان فعّال کنیم و این ها را داغ کنیم"، این نقشه‌ای است که کشیده شده و چند ماه است روی این نقشه دارند کار می کنند. نقشه مال آمریکایی ها و عوامل رژیم صهیونیستی است.» (۲) اشاره این بخش از سخنان رهبری، شاید به میز تازه تأسیس شده در سازمان سیا باشد که ریاست آن را «مایکل دی آندریا» برعهده دارد. کسی که به سبب تسلطش بر جمهوری اسلامی به «آیت ا... مایک» معروف است.(۳) خرداد ماه امسال که اوریاست بخش ویژه ایران را در سیا برعهده گرفت، همه از شروع دور جدیدی از سیاست های ضدایرانی توسط دولت ترامپ خبر دادند. چندی پیش از آن روزنامه نیویورک تایمز هویت او را افشا کرده بود که مورد انتقاد شدید دیگر رسانه های آمریکایی قرار گرفت. همین روزنامه اشاره کرد که او به خوبی از عهده مأموریت های ضدایرانی ترامپ و مایک پمپئو رئیس سیا بر می آید. دی آندریا که رهبری ترورهای افرادی چون بن لادن، شهادت عماد مغنیه و کشتارهای پهپادی سیار را در کارنامه دارد، متهم به سازمان دهی حادثه ۱۱ سپتامبر نیز است. پایگاه مشرق نیوز درباره او نوشته: «مایک در حالی ۹ سال تمام رئیس مرکز مبارزه با تروریسم سیا بود که رؤسای قبلی این مرکز هیچ‌یک نتوانسته بودند حتی سه سال، در این سمت باقی بمانند.»(۴) دو هفته گذشته دادستان کل کشور از دی آندریا به عنوان متهم اصلی طراحی اتفاقات اخیر نام برد.(۵) انگشت اتهام به شکلی متوجه سازمان سیا بود که فاکس نیوز در مصاحبه ای با مایک پمپئو رئیس سیا او را به چالش کشید.(۶)

بلافاصله پس از آغاز حرکت های ساختارشکنانه داخلی که همراه با روزانه بیش از ۳۰ هزار توئیت عربی بود، کاربران فضای مجازی سخنرانی بن سلمان ولیعهد سعودی را دست به دست کردند که چند ماه قبل در آن تأکید کرده بود باید جنگ را به داخل ایران بکشانیم.(۷) بنابراین ضلع دوم اتفاق اخیر را باید در «پول یکی از این دولت های خرپول اطراف خلیج فارس» جست و جو کنیم.(۸) شمخانی دبیر شورای عالی امنیت ملی کشورمان یک هفته پیش از سخنان رهبری، به خوبی مرجع ضمیر این عبارات را مشخص کرده بود. او فضاسازی سعودی ها در فضای مجازی را به عنوان یک نمونه از پول خرج کردن های رژیم عربستان مورد اشاره قرار داد و گفت: «سعودی ها یک سازمان درست کرده اند و افرادی را از خارج برای اداره این سازمان آورده اند؛ همچنین منافقین نیز مسلما ابزارها و پیاده نظام این سازمان هستند. به طور قطع سعودی ها از ایران پاسخ مناسبی دریافت خواهند کرد و از جایی که نخواهند فهمید این پاسخ را دریافت خواهند کرد.»(۹)

به گفته رهبر انقلاب ضلع سوّم این اتفاقات در بعد امنیتی، بعد عملیاتی و اجرایی آن است که این وظیفه هم بر دوش سازمان آدمکش منافقین است؛ «آن ها از ماه ها قبل آماده بودند؛ خود رسانه های منافقین در همین روزها اعتراف کردند؛ گفتند ما از چند ماه قبل با آمریکایی ها در ارتباط بودیم نسبت به این قضیّه؛ که پادویی کنند، سازمان دهی کنند، بروند این و آن را ببینند، کسانی را در داخل نشان کنند و پیدا کنند که بهشان کمک کنند تا بیایند به مردم فراخوان بدهند -فراخوان را هم آن ها دادند- و شعار «نه به گرانی» بگذارند. خب این شعاری است که همه خوششان می آید؛ با این شعار یک عدّه‌ای را جذب کنند، بعد خودشان بیایند وسط، اهداف شوم خودشان را دنبال کنند و مردم را هم دنبال خودشان بکشند؛ هدف این بود.»(۱۰) از اظهار نظرهای مقامات کشورمان مبنی بر نقش گروهک های تروریستی در ناآرامی های اخیر که بگذریم، مروری بر اخبار و بیانیه های موجود در سایت منافقین که به صراحت رهبری اتفاقات ایران را به شخص مسعود رجوی نسبت می داد، از مباشرت عوامل این سازمان در کشتارهای چند هفته گذشته خبر می داد.

■ ۲. آمریکا هیچ غلطی نمی تواند بکند اگر ضعف ها را بر طرف کنیم

با وجود همه شواهد و قراین گفته شده، بدیهی است که زمینه سوء استفاده دشمن زمانی فراهم می شود که به تعبیر رهبری زخمی در داخل ایجاد شود. بنا بر این سرمنشأ اتفاقات اخیر را در درجه اول باید در مشکلات اقتصادی مردم جست و جو کرد. به خصوص در تجمعات دو روز نخست که بخشی از شعارها کاملا اقتصادی بود. حتی در راهپیمایی های نهم دی و تظاهرات های برگزار شده علیه اغتشاشات در سراسر کشور، کاملاً مشهود است که برخی از حاضران مطالبات اقتصادی روشنی دارند. این را از دست نوشته ها و شعارها و اشعار مجریان مراسم هم می توان دید. نقش مسائل اقتصادی به شکلی است که دبیر شورای عالی امنیت ملی کشورمان هفت ماه قبل در مشهد به صراحت مشکلات معیشتی مردم را یک مقوله امنیتی تحلیل کرده بود.(۱۱)

رهبر انقلاب نیز در این باره بارها تأکید کرده اند که هدف دشمن ایجاد تقابل مردم با نظام است. ایشان اردیبهشت ماه امسال هدف کوتاه مدت دشمن را ایجاد ناامنی و آشوب دانستند و درباره هدف میان مدت آن ها تصریح کردند: «هدف میان مدّت آن ها [دشمنان] مسئله اقتصاد کشور است، مسئله معیشت مردم است. اقتصاد بایستی حرکت نکند، معیشت مردم بایستی لنگ بماند، کار و تولید باید در کشور پایین بماند، بیکاری باید به عنوان یک بلا در کشور عمومیّت پیدا کند، مردم بایستی از جمهوری اسلامی و از نظام اسلامی به خاطر مشکلات معیشتی ناامید و مأیوس بشوند....»(۱۲)

آیت ا... خامنه ای در دیدار اخیر با مردم قم هم در تبیین این بعد از قضیه تأکید کردند: «یک خطابی [هم] دارم من به مسئولان حکومتی خودمان - که البتّه این، شامل خود حقیر هم می شود- و عناصر سیاسی، عناصری که در کار سیاست فعّالند، فکر می کنند، می نویسند، می گویند، اقدام می کنند؛ هم به این ها، هم به مسئولان حکومتی؛ ما از دشمن خارجی گفتیم، این هایی که گفتیم تحلیل نبود، واقعی بود، خبر بود، اطّلاع بود؛ دشمن خارجی هست، امّا این موجب نشود که از ضعف های خودمان غافل بشویم. ما هم ضعف داریم، ما هم یک جاهایی اشکال و نارسایی و نابه سامانی در کارمان هست؛ این جوری نیست که ما هیچ اشکالی نداریم، هیچ مشکلی در کار ما نیست، فقط دشمن خارجی است که دارد [مشکل ایجاد می کند]؛ نه، مگس روی زخم می نشیند؛ زخم را خوب کنید، زخم را نگذارید به وجود بیاید. ما اگر مشکل داخلی نداشته باشیم، نه این شبکه ها می توانند اثر بگذارند، نه آمریکا می تواند هیچ غلطی بکند. ما مشکلاتمان را باید خودمان حل کنیم؛ مشکلات داخلی را باید حل کنیم، ضعف هایمان را باید حل کنیم؛ ما ضعف داریم... حالا طبقاتی هستند که مرفّهند، مشکلات زندگی آن ها را فشار نمی دهد؛ امّا یک گروه مهمّی هم در کشور هستند که فشارهای زندگی، آن ها را زیر فشار قرار می دهد. باید همه همّت ما این باشد که این ها را از زیر فشار خارج کنیم؛ تلاشمان باید این باشد.»(۱۳)

رهبر انقلاب طی سال های گذشته نیز بارها درباره برنامه بلندمدت دشمن برای سوء استفاده از مشکلات معیشتی مردم هشدار داده بودند. از جمله تأکید کرده بودند که «آن ها تحریم کردند برای این که مردم را عصبانی کنند و به خیابان بکشانند.

بنده این را چند سال پیش گفتم؛ بعضی ها گفتند این تحلیل است؛ بله، شاید آن روز تحلیل بود امّا امروز خبر است؛ خودشان گفتند؛ افراد متعدّدی از آن ها در بیانات مختلف گفتند هدف ما این است که مردم را از نظام جمهوری اسلامی، از دولت جمهوری اسلامی عصبانی کنیم. می خواستند مردم را به خیابان بکشانند؛ [امّا] مردم ما ایستادند.»(۱۴) هر چند مردم تیزبین کشورمان، طی اتفاقات اخیر، با مشاهده انحراف شعارها و کشیده شدن صحنه اعتراض به اغتشاش بلافاصله راه خود را جدا کرده و حتی همان افراد در راهپیمایی های محکومیت اغتشاشات حاضر شدند، اما این نباید مسئولان کشور را به خطای تحلیلی بکشاند.

■ ۳. تحمل فقر آری؛ مشاهده تبعیض خیر

در همین زمینه رهبر انقلاب سال گذشته این نکته را گوشزد کردند که حضور مردم در راهپیمایی ها و انتخابات نباید امر را بر مسئولان مشتبه کند. عبارت «مردم گله مندند» که از سوی حدود ۸۰ هزار نفر از مخاطبان پایگاه اطلاع رسانی ایشان به عنوان دومین جمله مهم سال ۹۵ انتخاب شد، به خوبی گویای این بعد از موضوع است. (۱۵) بسیاری از تحلیل گران نیز طی روزهای گذشته تصریح کرده اند که فاصله دوری که بین مسئولان اجرایی ایجاد شده، بخشی از زمینه نارضایتی های مردم را ایجاد کرده است.

از جمله احمد توکلی در گفت و گو با عصر ایران زمانی که با این سوال روبه رو شد که چه شباهتی بین اتفاقات اخیر و اعتراضات مردم در سال ۷۱ وجود دارد، به همین موضوع اشاره کرد. وی گفت: «مردم ما اول احترام می خواهند و بعد از آن به دنبال نان هستند و در نتیجه بی احترامی بیش از موارد دیگر مردم را برآشفته می کند. این حالت بی نیازی از مردم و بر اثر اشرافی گری از بالا صحبت کردن، خیلی مردم را آزار می دهد. تا وقتی که مردم مسئولان را از جنس خودشان بدانند خیلی چیز ها را تحمل می کنند و حتی جلوی فقر مقاومت می کنند اما در هیچ شرایطی مردم در مقابل تبعیض ساکت نمی نشینند.»(۱۶) بنا بر این شاید یک علت دیگر اعتراضات اخیر را بتوان در گله مندی مردم از بی توجهی ها جست و جو کرد.

■ ۴. ضربه به اعتماد مردم به نظام و رواج ناامیدی

باید قبول کرد که یکی از تبعات گسترش انفجار گونه فضای مجازی، رواج شایعات و بعضاً دروغ های شاخداری است که به طور مشخص اعتماد مردم به مسئولان منتخب خود را هدف گرفته است. (بماند که متأسفانه این دروغ های شاخدار توسط برخی در داخل نیز تکرار می شود.) رهبر انقلاب به مناسبت های گوناگون این طرح بحث را داشته اند که اعتماد متقابل مردم و نظام به یکدیگر یکی از مهم ترین ابزارهای اقتدار جمهوری اسلامی است که مظهر آن در زمینه های حضور عمومی مردم مانند انتخابات و راهپیمایی ها دیده می شود.

ایشان در تحلیل حوادث اخیر هم به این بعد از موضوع پرداخته و تأکید کردند که وسیله براندازی، گرفتن عوامل اقتدار ملی است که یکی از مهم ترین آن ها «عواطف مردم و افکار عمومی مردم است که در جهت صلاح و حکمت مردم و حکومت حرکت می کند؛ این افکار عمومی است، می خواهند این را از جمهوری اسلامی سلب کنند.»

(۱۷) رهبر انقلاب در همین زمینه به مردم نیز یادآوری می کنند که شایعه پراکنی یکی از مهم ترین ابزارهای دشمن برای از بین بردن این اعتماد است. از سویی دیگر متناظر با ترویج بدبینی به مسئولان، ایجاد فضای یأس و ناامیدی از حل مشکلات هم باید مورد توجه قرار گیرد که اتفاقاً این موضوع هم همواره مورد تأکید رهبر انقلاب بوده است. تا جایی که در همه انتخابات ها یکی از هشدارهای ایشان به نامزدها و هواداران آن ها این بوده که تشریح مشکلات موجب ترسیم یک فضای سیاه از کشور نشود. رهبر انقلاب یک روز پیش از آغاز اولین تجمع در روزهای اخیر به صراحت خطاب به کسانی که با مخالف خوانی، نقش اپوزیسیون را بازی می کنند هشدار دادند که نباید امید مردم را از بین برد.

(۱۸) البته در این بعد باید به رسانه های فراگیر داخلی نیز اشاره کرد، جایی که اگر رسانه های فراگیر داخلی نظام مانند صداوسیما و برخی رسانه های مکتوب و مجازی وابسته به انقلاب اسلامی در رویکرد خبری و تحلیلی خود با نگاهی مستقل و فراجناحی عمل کنند، طبعا مخاطبان بیشتری دارند و در بحران ها به خوبی می توانند با توجه به اعتمادی که مردم به آن ها دارند، عرصه را مدیریت کنند تا رسانه های غربی و معاند نتوانند فضا را به دست بگیرند.

■ ۵. عوامل متفرقه

در کنار همه این عوامل نباید از هیجان جوانی جمعیت حاضر در این اتفاقات غافل شد. واقعیت این است که بیش از سه چهارم معترضان در سنین نوجوانی و حداکثر جوانی قرار داشته و تحت تأثیر فضای هیجانی قرار گرفتند که ناگهان ایجاد شد.(۱۹) در روزهای بعد از ناآرامی های اخیر تقریباً همه مسئولان کشور بر این نکته تأکید کرده اند که باید حساب این طیف را از عناصر سوء حاضر در میدان جدا کرد. رهبر انقلاب نیز خطاب به دستگاه قضایی تصریح کردند که «آن جوانی یا نوجوانی که تحت تأثیر هیجانی یک شبکه اینترنتی در فضای مجازی قرار می گیرد و یک حرکتی می کند یا یک کلمه حرف می زند، با آن کسی که با دستگاه های سازمان یافته مرتبط است و جزو آن پادوهاست، فرق دارد؛ این ها را یک جور به حساب نیاورند.»(۲۰) به نظر می رسد این راهبرد از روز نخست اتفاقات اخیر در دستور کار دستگاه های مختلف کشور بوده که آزاد شدن اکثریت دستگیر شدگان گواه این مسئله است.

نباید فراموش کرد که روشنگری با نسل جوان و برقراری دیالوگ با او برای برطرف کردن گره های ذهنی او قدم بعدی است که باید توسط همه در دستور کار قرار گیرد. نگاهی به عواملی که ذکر شد نشان می دهد که عمده زمینه های اثرگذار بر اتفاقات اخیر (که البته محملی برای اغتشاشات و خرابکاری عناصر معاند نیز شد) را باید در عرصه های اقتصادی و معیشتی و نیز ایجاد حس تبعیض ناشی از فاصله میان مردم و مسئولان جست و جو کرد. جایی که به نظر می رسد باید نقطه تمرکز اصلی مسئولان کشور باشد تا با رفع موانع تولید و کسب و کار اولا رونق در تولید را شاهد باشیم و ثانیا ضمن اهتمام به مبارزه با فساد و هشدار به مسئولان و مدیرانی که از طبقه عامه جامعه فاصله گرفته اند، زخم های پیدا و ناپیدایی که باعث می شود مگس ها جذب شوند، ترمیم یابد.

■ پانوشت ها

۱- ر.ک روزنامه خراسان، صفحه ۲۵،۱۶ دی
۲- بیانات رهبر انقلاب در دیدار مردم قم، ۱۹ دی ۹۶
۳- مشرق نیوز؛ کد خبر: ۷۳۳۲۵۲
۴- همان
۵- دنیای اقتصاد؛ کد خبر: ۳۳۳۷۰۴۱
۶- فارس؛ کد خبر: ۱۳۹۶۱۰۱۷۰۰۱۸۷۵
۷- آفتاب نیوز؛ کد خبر: ۴۴۳۰۲۱
۸- بیانات رهبر انقلاب در دیدار مردم قم، ۱۹ دی ۹۶
۹- ایسنا؛ کد خبر: ۹۶۱۰۱۲۰۶۰۹۳
۱۰- بیانات رهبر انقلاب در دیدار مردم قم، ۱۹ دی ۹۶
۱۱- تسنیم؛ کد خبر: ۱۴۵۱۷۵۶/۱۱/۰۴/۱۳۹۶
۱۲- بیانات رهبر انقلاب در دانشگاه افسری ۲۰ اردیبهشت ۹۶
۱۳- بیانات رهبر انقلاب در دیدار مردم قم، ۱۹ دی ۹۶
۱۴- بیانات رهبر انقلاب در دیدار دست اندرکاران برگزاری انتخابات ۳۰ دی ۹۴
۱۵- بیانات رهبر انقلاب در دیدار مردم آذربایجان شرقی ۲۷ بهمن ۹۵
۱۶- عصر ایران؛ کد خبر: ۵۸۴۵۸۴
۱۷- بیانات رهبر انقلاب در دیدار مردم قم، ۱۹ دی ۹۶
۱۸- بیانات در دیدار مسئولان سازمان تبلیغات اسلامی، ۶ دی ۹۶
۱۹- ر.ک. سرمقاله روزنامه خراسان ۱۱ دی ۹۶
۲۰- بیانات رهبر انقلاب در دیدار مردم قم، ۱۹ دی ۹۶

یادداشت

محمد صادق افراسیابی
مدیر عامل انجمن سواد رسانه ای ایران

آشنایی با تکنیک های عملیات روانی در فضای مجازی

از واگن عقب نمانیم!

فضای مجازی، واقعیتی است که هر روز زندگی ما را بیشتر از گذشته تحت تاثیر قرار می دهد. بخش مهمی از نگرش و رفتار ما در این فضا شکل می گیرد. فضای مجازی برای ما ایرانی ها یک فرصت است تا با هم گفت و گو کنیم. فضای مجازی برای ما ایرانی ها که بیشتر عمر تاریخی خود را از صدها سال قبل تا زمان شکل گیری جمهوری اسلامی ایران تحت سیطره حکومت های دیکتاتوری و شاهنشاهی بودیم یک فرصت است تا آزادی بیان، مطالبه گری و نظارت عمومی بر عملکرد دولت ها را تمرین کنیم. اما در کنار فرصت های بی شمار فضای مجازی، تهدیدهایی هم وجود دارد که نباید از آن ها غافل شویم. یکی از این تهدیدها را در ناآرامی ها و حوادث اخیر دیدیم.

فیلم هایی طی روزهای گذشته منتشر شد که بسیاری از ما وقتی آن را می دیدیم تصور می کردیم این تمام واقعیت است و غافل از این هستیم که اولا فضای مجازی به خودی خود یک فضای رسمی و معتبر نیست و نیاز است که اخبار و اطلاعات دریافتی از فضای مجازی را با منابع رسمی و موثق تطبیق دهیم. ثانیا بسیاری از افراد جامعه به دلیل جدید بودن این پدیده در کشورمان هنوز به درستی با تکنیک های اقناع آشنایی ندارند. تصور کنید در یک جمع صد نفره که افراد با انگیزه های مختلفی در آن حضور دارند و تنها تعدادی از این افراد اظهار نظر می کنند قاعدتا این به معنی همه واقعیت و نظر آن جمع نیست بلکه بخش بسیار کوچکی از واقعیت است که می توان با دوربین تلفن همراه ضبط و در فضای مجازی منتشر کرد به طوری که بیننده این نظر را به تمام آن جمع تعمیم بدهد. این بخش بسیار کوچک می تواند شعارهای انحرافی دویا سه نفر باشد که از خارج از کشور هدایت می شوند. نام این کار در میان تکنیک های اقناع، بزرگ نمایی و برجسته سازی است. یعنی ما یک واقعیت خیلی کوچک را خیلی بزرگ کرده ایم تا به همه بگوییم واقعیت آن چیزی است که ما می گوییم. علاوه بر این، گاهی یک رویدادی که واقعا اتفاق افتاده است به شکل نادرست تفسیر و تحلیل می شود تا مردم را از دولت و نظام جمهوری اسلامی ناامید کنند. عده ای با هدف مطالبه گری اقتصادی از دولت در کنار هم جمع شده اند و رسانه های غربی آن را به تظاهرات علیه نظام تفسیر می کنند. گاهی هم اساسا خبر دروغی منتشر می شود. مثلا برای این که بگویند کشور در آستانه فروپاشی است، می گویند فرزند فلان مقام از کشور خارج شد در صورتی که ما می دانیم در واقع چنین خبری پایه و اساس ندارد یا عکسی که مربوط به گذشته است را مجدد منتشر کرده و در ذیل آن می نویسند: «همین امروز»، «فلان شهر»، «فلان خیابان» و از این شیوه ها استفاده می کنند تا امنیت روانی جامعه را مختل کنند.

تکنیک دیگری که معمولا در این زمان ها مورد استفاده قرار می گیرد فن «سوار شدن به واگن» و همراهی با جماعت است. در این تکنیک گفته می شود همه دارند فلان کار را انجام می دهند و شما هم اگر می خواهید از قطار مردم جا نمانید و از قافله عقب نمانید بهتر است هر چه سریع تر به مردمی که در حال انجام این کار هستند بپیوندید. در حالی که وقتی بررسی می کنیم می بینیم جماعتی که به آن استناد شده است با انگیزه های مختلفی در صحنه حاضر شده اند و حرف های مختلفی می زنند و شعارهای یکسانی نمی دهند و متوجه می شویم که جریان رسانه ای غرب نشین دارد از آب گل آلود برای خود ماهی می گیرد و نه تنها به فکر حل مسئله نیست بلکه به فکر ایجاد بحران است.

حال در این میان راه چاره چیست؟ اولا لازم است تفکر انتقادی و سواد رسانه ای خود را افزایش دهیم و هر مطلبی در فضای مجازی دیدیم باور نکنیم و تکنیک های اقناع را بشناسیم تا به راحتی تحت تاثیر محتوای منتشر شده در فضای مجازی قرار نگیریم. ثانیا بدانیم که فقط بخشی از فضای مجازی سالم، ایمن است و محتوای آن قابل اعتماد است که نشان شامد وزارت ارشاد را داشته باشد و بخشی که نشان شامد را ندارد یعنی این بخش بی هویت و احتمالا غیر قابل اعتماد است. در نهایت لازم است اخبار و اطلاعاتی که در فضای مجازی می شنویم را با تحلیل خبرگان حوزه های مختلف اجتماعی، سیاسی و اقتصادی تطبیق دهیم تا روشن شود کدام اخبار درست و کدام اخبار و اطلاعات، انحرافی است؟

پژوهش های انجام شده توسط ایسپا و انجمن سواد رسانه ای ایران اگرچه تغییرات اندک در جهت رشد سواد رسانه ای مردم را نشان می دهد اما این مقدار تا رسیدن به نقطه مطلوب فاصله بسیاری دارد. جالب آن که در گزارش آینده پژوهی ایران در سال ۹۶ که از سوی مرکز بررسی های استراتژیک ریاست جمهوری منتشر شده است به موضوع «فقدان سواد رسانه ای» نیز به عنوان یکی از ۱۰۰ چالش کشور اشاره شده است.

به نظر می رسد اگر مسئولان کشور از فرصت رصد هوشمند فضای مجازی برای درک مطالبات مردم استفاده کنند، مردم ناچار نیستند که برای رساندن صدای خود به گوش مسئولان از اجتماعات واقعی استفاده کنند. به نظر نگارنده یکی از دلایل تجمعات مردمی این است که بخشی از مسئولان به مطالبات مردمی در فضای مجازی حساس نیستند و تا زمانی که اتفاق خاصی نیفتد می گویند این ها فقط حرف است و معلوم نیست مردم واقعا چنین مطالبه ای داشته باشند. در حالی که عقل سلیم حکم می کند به تمام خواسته های مردم حساس باشیم و نگذاریم کار به جایی برسد که مردم احساس کنند ناچار هستند حرف های خود را به شیوه ای دیگر بیان کنند. خب مردم از ما انتظار دارند که راهکارهای حل مشکل را به شکل عملیاتی ببینند و تاثیر راهکارهای مسئولان را روی زندگی خود به شکل ملموس مشاهده کنند.

البته مردم هم نباید در نوع اعتراض خود اجازه دهند جریانات سیاسی غربگرا از خواسته هایشان سوءاستفاده کنند و به بهانه حرف هایی که با نیت حل مشکل زده اند مشکل را پیچیده تر کرده و آن را غیر قابل حل کنند. مگر نه این که مردم تبریز سال گذشته از کمپین نخریدن کالای خارجی استفاده کردند و اقتصاد بخش خصوصی فعال در تبریز را نجات دادند. پس می شود از فضای مجازی و طراحی جریان های اجتماعی طوری استفاده کرد که مشکل اقتصاد را با کمک هم حل کنیم.